

درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور (۲۰)
بررسی یارانه‌ها

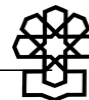

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۲	۱. یارانه سود تسهیلات
۴	۱-۱. یارانه سود تسهیلات (مسکن)
۷	۱-۲. یارانه سود تسهیلات (خدمات اجتماعی)
۸	۱-۳. یارانه سود تسهیلات (بهینه‌سازی مصرف انرژی)
۱۱	۲. یارانه مسکن
۱۳	۳. یارانه واردات بنزین
۱۴	۴. یارانه کالاهای اساسی
۱۷	۵. یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی
۱۸	۶. سایر یارانه‌ها
۲۳	پیشنهادها
۲۴	نتیجه‌گیری

درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور (۲۰) بررسی یارانه‌ها

مقدمه

از لحاظ نظری به این دلیل که تصمیم‌های اقتصادی نمی‌توانند به‌طور کامل واقعیت‌ها و رفتارهای اقتصادی را پیش‌بینی کنند، همیشه فاصله‌ای بین آنچه که اتفاق می‌افتد و آنچه که تصمیم گرفته شده است وجود دارد. یکی از راه‌های پوشاندن این فاصله‌ها حمایت‌های اجتماعی است که پرداخت یارانه از آن جمله می‌باشد.

یارانه پرداخت بدون ما به ازاء به‌منظور حمایت از مصرف‌کنندگان (یارانه مصرفی) و تولیدکنندگان (یارانه تولیدی) است. هدف از پرداخت یارانه جبران بخشی از قدرت خرید از دست رفته یا تأمین بخشی از مایحتاج ضروری گروهی از افراد است.

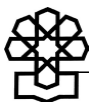
به‌طور کلی یارانه‌ها را (صرفاً از بعد افراد یا گروه‌های مشمول)^۱ می‌توان به سه قسم کلی عنوان کرد: الف) **یارانه باز:** این نوع یارانه از نظر کارایی در حمایت، می‌تواند از طیف کاملاً مؤثر و هدفمند تا طیف کاملاً غیرمؤثر عمل نماید (مانند یارانه انواع حامل‌های انرژی). در این نوع یارانه سهم یارانه به‌طور مستقیم به مقدار تقاضا بستگی دارد.

ب) **یارانه بازار:** این یارانه به‌طور برابر بین تمام افراد جامعه توزیع می‌شود (مانند یارانه کالاهای اساسی). این نوع یارانه بهبود توزیع درآمد را به دنبال دارد ولی الزاماً منجر به کاهش فقر نمی‌شود.

ج) **یارانه هدفمند:** یارانه‌هایی هستند که مستقیماً باید به گروه هدف ارائه گردد. گروه هدف ممکن است افراد فقیر، کودکان، زنان باردار یا هر گروه هدف دیگری باشد. مشکل جدی در انتقال این نوع یارانه‌ها، شناسایی درست گروه هدف است. (مانند یارانه بهداشت، آموزش، تغذیه).

پرداخت یارانه در ایران عمدتاً پس از شوک‌های نفتی دهه ۱۳۵۰ و با هدف جبران آثار تورم آغاز شد و پس از انقلاب نیز با توجه به شرایط اجتماعی و اقتصادی آن زمان (جنگ تحمیلی) تداوم یافت. در حال حاضر نیز یارانه به سه صورت مزبور در کشور ارائه می‌گردد.

۱. این تقسیم‌بندی صرفاً از بعد افراد یا گروه‌ها و طبقات مشمول برخوردار از یارانه‌هاست و نباید با تقسیم‌بندی یارانه‌ها بر مبنای کالاها و خدمات مورد هدف یکسان گرفته شود.

در این گزارش یارانه پرداختی در لایحه بودجه ۱۳۸۶ کل کشور مورد بررسی قرار گرفته است. در این لایحه مشاهده می‌شود که یارانه پرداختی دولت به صورت‌های مختلف (یارانه سود تسهیلات، یارانه مسکن، یارانه واردات بنزین، یارانه کالاهای اساسی، یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی و نیز سایر دیگر یارانه‌ها) ارائه گردیده است. در این خصوص یارانه سود تسهیلات به بخش مسکن و نیز جهت بهبود خدمات اجتماعی و ایجاد زمینه‌های لازم برای بهینه‌سازی مصرف انرژی ارائه شده است.

لازم به اشاره است که در این گزارش، منحصراً یارانه‌هایی که در چارچوب طبقه‌بندی بین‌المللی (GFS) قرار گرفته و در نظام بودجه‌بندی ایران مورد پذیرش می‌باشد، مورد توجه بوده‌اند.

۱. یارانه سود تسهیلات

در لایحه بودجه ۱۳۸۶ کل کشور بخشی از یارانه‌های دولت از طریق پرداخت مابه‌التفاوت سود تسهیلات در قالب تبصره‌های بودجه آمده است. این تبصره‌ها در ذیل مورد بررسی قرار می‌گیرد.

تبصره «۲» بند «ط» جزء (۱) - به دولت اجازه داده می‌شود اعتبار ردیف ۵۰۳۶۱۰ قسمت چهارم این قانون را به مبلغ یازده هزار و سیصد و نود میلیارد (۱۱,۳۹۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به عنوان یارانه سود تسهیلات بانکی هزینه نماید. سهم بخش‌های غیردولتی از منابع تسهیلات بانکی براساس میزان تکالیف تعیین شده برای طرح‌های سرمایه‌گذاری اشتغال‌زای بخش غیردولتی در فعالیت‌های کشاورزی بیست و پنج درصد (۲۵٪)، خود اشتغالی کمیته امداد امام خمینی (ره) ده درصد (۱۰٪)، ایجاد و تکمیل زیرساخت‌های شهرک‌ها، نواحی صنعتی و ارتقای توانمندی‌های نرم‌افزاری بنگاه‌های زودبازده و کارآفرین (وزارت صنایع و معادن - صنایع کوچک) چهار درصد (۴٪) تعیین می‌شود. سهم سایر بخش‌ها و فعالیت‌ها از جمله صنعت و معدن، انبوه‌سازی در ساختمان، حمل و نقل، بازرگانی و گردشگری، صنایع دستی، خدمات پژوهشی و مشاوره‌ای و خدمات اجتماعی (شامل آموزشی، فرهنگی، هنری، تفریحی، ورزشی، بهداشتی، درمانی و بهزیستی) و خدمات فنی، مهندسی و نیازهای آموزشی، طرح کارورزی فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها، مطالعات و نظارت بر امر اشتغال توسط شورای عالی اشتغال تعیین و بین دستگاه‌های اجرایی توزیع خواهد شد.

تبصره «۲» بند «س» - به دستگاه‌های اجرایی اجازه داده می‌شود تا ده درصد (۱۰٪) از اعتبارات

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کمک‌های فنی و اعتباری خود را به منظور واگذاری وظایف تصدی‌گری و سرعت بخشیدن به تکمیل و توسعه پروژه‌های عمرانی - اقتصادی به بخش غیردولتی از طریق مشارکت، پرداخت یارانه مستقیم و یا یارانه سود تسهیلات به متقاضیان پرداخت نماید.

تبصره «۳» بند «ج»- وزارت جهاد کشاورزی اجازه دارد اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای «اجرای عملیات آب و خاک تعاونی‌های تولید» و «تجهیز و نوسازی اراضی زیر سدهای مخزنی و بندهای انحرافی مستقل» را به صورت وجوه اداره شده و کمک سود تسهیلات بانکی از طریق انعقاد قرارداد با بانک‌های عامل پرداخت و زمینه لازم را برای اعطای تسهیلات ارزان قیمت، به منظور اجرای این طرح‌ها فراهم نماید.

در این بند مشخص نیست که منظور از اعطای تسهیلات ارزان قیمت چیست و نیز قیمت این تسهیلات تعیین نشده است. بنابراین پیشنهاد می‌شود که این موارد جهت پرداخت موثرتر یارانه به گروه‌های هدف مشخص گردد.

تبصره «۴»- به منظور حمایت از سرمایه‌گذاری خطرپذیر در صنایع نوین، اجازه داده می‌شود حداکثر پنجاه درصد (۵۰٪) از سر جمع کل تسهیلات اعطایی وزارت صنایع و معادن در قالب اعتبارات طرح کمک به توسعه صنایع نوین و در قالب کمک‌های فنی و اعتباری به بخش خصوصی و تعاونی شامل اصل، سود و کارمزد تسهیلات اعطایی در چارچوب آیین‌نامه‌ای که بنا به پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت صنایع و معادن به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید، بلاعوض شود.

تبصره «۱۶» بند «ز»- به سازمان تربیت بدنی و شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور اجازه داده می‌شود تا سی درصد (۳۰٪) از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود را به عنوان وجوه اداره شده از طریق بانک‌های عامل، پرداخت بخشی از سود و کارمزد بانکی و یا به‌عنوان کمک بلاعوض به بخش غیردولتی برای ساخت مجموعه‌های ورزشی پرداخت نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند بنا به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد و کشاورزی و سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تربیت بدنی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور موظف است با تایید سازمان تربیت بدنی، زمین این‌گونه اماکن را به صورت اجاره بلند مدت در اختیار متقاضیان قرار دهند. تغییر کاربری این‌گونه اماکن پذیر نمی‌باشد.

در این بند مشخص نشده است که چه میزان از یارانه پرداختی در قالب کمک سود تسهیلات و چه مقداری آن به صورت بلاعوض پرداخت خواهد شد. در این خصوص جهت شفافیت میزان یارانه در بودجه بهتر است میزان پرداخت یارانه از طریق هر دو مورد تعیین شود.

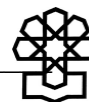
تبصره «۱۸» بند «الف»- برای تحقق اهداف قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در روابط خارجی و همکاری‌های اقتصادی بین‌المللی به هیأت وزیران اجازه داده می‌شود براساس پیشنهاد وزارت امور خارجه در سال ۱۳۸۶ تا معادل ارزی مبلغ یکصد و هفتاد و شش میلیارد و سیصد و هشتاد و دو میلیون (۱۷۶,۳۸۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل ردیف ۱۰۷۰۰۲ قسمت چهارم این قانون برای اعطای تسهیلات، کمک و تفاوت سود و کارمزد به کشورها، سازمان‌ها و یا بنگاه‌های اقتصادی خارجی پرداخت نماید.

۱-۱. یارانه سود تسهیلات (مسکن)

در لایحه بودجه ۱۳۸۶ بخشی از یارانه سود تسهیلات به بخش مسکن ارائه شده است که عمده هدف آن کمک به تأمین مسکن اقشار کم درآمد جامعه می‌باشد. به این ترتیب تبصره‌هایی که مربوط به پرداخت یارانه سود تسهیلات به بخش مسکن می‌باشد در ذیل مورد بررسی قرار گرفته است.

تبصره «۶» بند «د» جزء (۱-۳)- به دولت اجازه داده می‌شود تا پنجاه درصد (۵۰٪) و در بافت‌های فرسوده تا شصت درصد (۶۰٪) از سود تسهیلات اعطایی به سازندگان غیر دولتی (خصوصی، تعاونی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی) واحدهای مسکونی اجاره‌ای را متناسب با معکوس سطح زیربنا، تأمین و از محل اعتبار ردیف ۶۰۱۱۰۵ قسمت چهارم این قانون و سایر منابع وجوه اداره شده و کمک سود تسهیلات بانکی پرداخت نماید. در صورتی که اینگونه واحدها طبق قرارداد از حالت اجاره‌ای خارج شوند، ارزش حال یارانه‌های پرداختی و باقیمانده اقساط تسهیلات به صورت یکجا از مالک دریافت می‌شود.

تبصره «۶» بند «د» جزء (۲-۳)- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز است از طریق بانکهای عامل نسبت به تأمین و پرداخت تسهیلات ساخت واحد مسکونی، تا هشتاد درصد (۸۰٪) هزینه‌های احداث مسکن در شهرهای یاد شده اقدام نماید. تا سقف پنجاه درصد (۵۰٪) از سود این تسهیلات، با تناسب معکوس سطح زیربنای واحد مسکونی و فناوری ساخت، به صورت کمک سود از محل

اعتبار ردیف ۶۰۱۱۰۵ قسمت چهارم این قانون و سایر منابع کمک سود تسهیلات بانکی تأمین و پرداخت خواهد شد. وام دوره مشارکت مدنی قابل تبدیل به فروش اقساطی خواهد بود. شرایط اعطا و بازپرداخت تسهیلات توسط شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود.

در این بند گروه‌های هدف برای پرداخت یارانه مشخص نشده است و معلوم نیست که دریافت‌کنندگان یارانه، سازندگان واحدهای مسکونی یا اینکه متقاضیان واحدهای مسکونی می‌باشند. همچنین مشخص نشده است که چه میزان از یارانه پرداختی از محل اعتبار ردیف ۶۰۱۱۰۵ و چه مقدار آن از سایر منابع کمک سود تسهیلات بانکی پرداخت خواهد شد. در این موارد بهتر است جهت هدفمند کردن یارانه ابهامات برطرف گردد.

تبصره «۶» بند «د» جزء (۲-۴) - وزارت مسکن و شهرسازی مجاز است از محل اعتبار ردیف ۶۰۱۱۰۵ قسمت چهارم این قانون و سایر منابع وجوه اداره شده و کمک سود تسهیلات بانکی از طریق انعقاد قرارداد با بانکهای عامل، زمینه لازم را برای اعطای تسهیلات ارزان قیمت، به منظور اجرای طرحهای ساخت مسکن گروه‌های کم درآمد فراهم نماید

در این بند میزان و درصد یارانه پرداختی تعیین نشده است و نیز مشخص نیست که چه میزان از این یارانه از محل اعتبار ردیف ۶۰۱۱۰۵ و چه مقدار از محل منابع وجوه اداره شده پرداخت خواهد شد. همچنین منظور از ارزان قیمت بودن تسهیلات پرداختی چیست و به چه قیمتی است. بنابراین شفافیت این موارد جهت تعیین میزان یارانه در بودجه لازم به نظر می‌رسد.

تبصره «۶» بند «د» جزء (۳) - به دولت اجازه داده می‌شود به میزان مابه‌التفاوت نرخ سود پنج درصد (۵٪) تا نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار، از سود تسهیلات مسکن روستائیان و عشایر داوطلب اسکان در روستاها که از طرف بنیاد مسکن انقلاب اسلامی معرفی شده و با گواهی آن بنیاد، الگوی مسکن مصوب را رعایت کرده‌اند، پرداخت نماید. مابه‌التفاوت مزبور به واحدهایی تعلق می‌گیرد که در برابر حوادث طبیعی بیمه شده باشند. منابع مورد نیاز و همچنین بخشی از حق بیمه مربوط از قراردادهای تجمعی از محل ردیف ۶۰۱۱۰۴ قسمت چهارم این قانون پرداخت خواهد شد.

تبصره «۶» بند «د» جزء (۴-۱) - به دولت اجازه داده می‌شود از محل اعتبار طرح ۴۰۹۰۶۰۱۱ کمک سود تسهیلات بانکی برای سازندگان غیر دولتی (خصوصی، تعاونی و عمومی) در دوره مشارکت مدنی در بافت‌های فرسوده و سکونتگاه‌های غیررسمی در دوره فروش اقساطی سهم‌الشرکه بانک تا سقف پنجاه درصد (۵۰٪) سود تسهیلات بانکی واحدهای مسکونی با زیربناهای مفید تا الگوی

مصرف مسکن و متناسب با معکوس سطح زیربنا را تأمین نماید. تسهیلات دوره مشارکت مدنی قابل تبدیل به فروش اقساطی با بازپرداخت پلکانی است. سازندگان این واحدها، از پرداخت اولین مالیات نقل و انتقال، معاف هستند. شرایط اعطا و بازپرداخت توسط شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد.

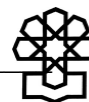
تبصره «۶» بند «د» جزء (۲-۴) - وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) موظف است تا سی و پنج درصد (۳۵٪) از منابع درآمدی خود را به میزان دویست میلیارد (۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به صورت کمک یارانه سود بانکی یا وجوه اداره شده از طریق بانک‌های عامل به منظور تشویق سازندگان واحدهای استیجاری و سایر سازندگان و کمک به ساخت مسکن گروه‌های کم درآمد در بافت‌های فرسوده به مصرف برساند

در این بند با توجه به اینکه هدف یارانه پرداختی کمک به تأمین مسکن گروه‌های کم درآمد می‌باشد بنابراین پیشنهاد می‌شود یارانه این بند به یارانه تبصره ۶ بند (د) جزء (۲-۴) اضافه و با آن هماهنگ گردد و صرف کمک به تأمین مسکن گروه‌های کم درآمد جامعه شود.

تبصره «۶» بند «د» جزء (۱-۵) - نظام بانکی کشور مکلف است در سال ۱۳۸۶ به تعداد شصت هزار (۶۰,۰۰۰) نفر از جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر، آزادگان و خانواده‌های معظم شهدا، تسهیلات مسکن، اعطا نماید. مبلغ تسهیلات بانکی به ازای هر واحد مسکونی در شهرها، شهرک‌ها با جمعیت زیر یکصد و پنجاه هزار نفر و روستاها، تا یکصد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، شهرهای با جمعیت یکصد و پنجاه هزار نفر تا پانصد هزار نفر، یکصد و بیست میلیون (۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، شهرهای پانصد هزار نفر تا یک میلیون نفر، یکصد و چهل میلیون (۱۴۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و شهرهای بالای یک میلیون نفر یکصد و شصت میلیون (۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال با سود چهار درصد (۴٪) است.

در این بند مشخص نگردیده است که تجویز مابه‌التفاوت سود بانکی تعیین شده و تکلیف شده چه تکلیفی برای بانک بوجود خواهد آورد؟ آیا مابه‌التفاوت مزبور در زمره بدهی‌های دولت به سیستم بانکی محسوب خواهد شد، بانک در حسابها و ترازنامه‌های خود با این تجویز چه حکم قانونی خواهد داشت.

تبصره «۶» بند «ه» - در اجرای قانون تأمین مسکن فرهنگیان و کارکنان آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۸/۲/۱۳، دولت مکلف است شش واحد درصد سود و کارمزد تسهیلات بانکی حاصل از اجرای قانون فوق را در مورد کلیه تسهیلاتی که تا تاریخ تصویب این قانون پرداخت شده و یا پس

از آن پرداخت خواهد شد (به استثنای قرض الحسنه مسکن مورد نیاز معلمان مقیم روستا و مناطق عشایری و شهرهای زیر سی هزار نفر جمعیت) با رعایت ضوابط الگوی مسکن به فرهنگیان و کارکنان آموزش و پرورش و همچنین، مربیان فنی و حرفه‌ای وابسته به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای پرداخت نماید.

در این بند سقف یارانه پرداختی و نیز محل تأمین اعتبار آن تعیین نشده است. بنابراین لازم است برای تعیین میزان یارانه در بودجه موارد مذکور مشخص شود.

۱-۲. یارانه سود تسهیلات (خدمات اجتماعی)

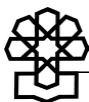
در لایحه بودجه ۱۳۸۶ بخشی از یارانه سود تسهیلات به اشکال مختلف جهت کمک به تأمین خدمات اجتماعی در قالب تبصره‌های بودجه اختصاص داده شده است. که در ذیل به بررسی هر یک از این تبصره‌ها پرداخته می‌شود.

تبصره «۲» بند «ط» جزء (۲) - اجازه داده می‌شود مبلغ پنجاه میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای پرداخت مابه‌التفاوت سود بانکی تا سقف ده درصد (۱۰٪) از محل اعتبارات این بند به خانواده‌هایی که سرپرست آن‌ها زندانی است اختصاص یابد.

تبصره «۲» بند «ی» - سازمان بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح موظفند معادل تسهیلاتی که در قالب این تبصره برای پرداخت به بازنشستگان و موظفین تحت پوشش آن‌ها اختصاص می‌یابد، از محل منابع خود تأمین و با سود و کارمزد دو واحد درصد کم‌تر از نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار پرداخت نمایند. کارمزد متعلقه از شمول پرداخت مالیات معاف می‌باشد. میزان تسهیلات بانکی، افراد مشمول و سایر موارد در آیین‌نامه اجرایی که بنا به پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، مشخص خواهد شد.

میزان یارانه بابت تسهیلات پرداختی به بازنشستگان کشوری در سال ۱۳۸۶ معادل تسهیلات سال ۱۳۸۵ خواهد بود.

تبصره «۱۴» بند «ز» - به دولت اجازه داده می‌شود برای حمایت از بخش غیر دولتی و ممانعت از اضافه پرداخت اقشار مختلف جامعه از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۶۱۰ قسمت چهارم قانون بودجه برای

پرداخت بخشی از سود تسهیلات بانکی به سازندگان بیمارستانی به بانک‌های عامل پرداخت نماید. در این بند سقفی برای یارانه پرداختی تعیین نشده است. همچنین مابه‌التفاوت نرخ سود بانکی که باید از طریق این یارانه تأمین شود مشخص نیست. بنابراین بهتر است این موارد جهت تعیین میزان یارانه در بودجه مشخص گردد.

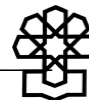
۳-۱. یارانه سود تسهیلات (بهینه‌سازی مصرف انرژی)

در لایحه بودجه ۱۳۸۶ بخشی از یارانه سود تسهیلات در قالب تبصره‌های بودجه جهت بهینه‌سازی مصرف انرژی اختصاص یافته است که در ذیل به بررسی این تبصره‌ها پرداخته خواهد شد.

تبصره «۱۱» بند «الف» - به منظور توانمندسازی مردم برای صرفه‌جویی منطقی انرژی و مصرف بهینه آن، اجازه داده می‌شود در سقف اعتبارات طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی مندرج در پیوست شماره یک این قانون و همچنین منابع داخلی شرکت ملی نفت ایران و شرکت توانیر و یا موارد مذکور در بند «ی» تبصره «۲۹» قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور (پس از تصویب شورای اقتصاد و مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور) در چارچوب اهداف زیر به صورت وجوه اداره شده، یارانه سود تسهیلات و یا کمک بلاعوض، براساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، پرداخت شود. وجوه مذکور به عنوان هزینه قطعی تلقی می‌شود:

توسعه حمل و نقل عمومی - توسعه حمل و نقل ریلی - گازسوز کردن خودروها (با استفاده از گاز طبیعی) - کاهش تبخیر بنزین از مخازن و تانکرهای حمل بنزین - تشویق تولید و ترویج وسایل نفت و گاز سوز کم مصرف - تشویق تولید و ترویج تجهیزات برقی کم مصرف - ترویج صرفه‌جویی و یارانه گازرسانی به خانوارهای مستمند - کاهش شدت انرژی در کارخانه‌ها و ساختمان‌ها - افزایش بازده انرژی - کاهش مصرف سوخت خودروها برای حفظ محیط زیست - کاهش تلفات تولید و توزیع برق - توسعه فن آوری انرژی‌های نو - جایگزینی سوخت فسیلی در مناطق روستایی و عشایری.

تبصره «۱۳» بند «ب» جزء (۱) - به منظور تحقق عدالت اجتماعی و دستیابی به توسعه شهری و برای حفظ محیط‌زیست و در راستای تحقق احکام مندرج در برنامه چهارم توسعه به دولت اجازه داده می‌شود برای توسعه حمل و نقل عمومی (حمل و نقل ریلی شهری، ناوگان اتوبوسرانی و

تاکسیرانی شهری) و خارج کردن خودروهای فرسوده از چرخه حمل و نقل در سال ۱۳۸۶ معادل ارزی مبلغ سی و پنج هزار و ششصد میلیارد (۳۵,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از طریق تسهیلات مالی خارجی در چارچوب بند «ج» تبصره «۲» و مبلغ سه هزار و پانصد و هفتاد میلیارد (۳,۵۷۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف‌های ۵۰۳۸۲۵ و ۵۰۳۸۲۶ قسمت چهارم این قانون تأمین و برای اقدامات موضوع این تبصره اختصاص دهد.

- پرداخت کمک بلاعوض و یا کمک سود تسهیلات برای جایگزینی خودروهای فرسوده با خودروی گازسوز و دوگانه سوز با اولویت خودروهای حمل و نقل عمومی.

- پرداخت بخشی از سود و کارمزد تسهیلات بانکی اعطایی به کارخانه‌های خودروساز داخلی به منظور کمک به تسریع در طراحی و مهندسی خودروهای با موتور پایه گازسوز،

- تخفیف بخشی از سود بازرگانی واردات خودروها و قطعات خودروهای ساخت داخل با موتور پایه گازسوز یا با مصرف سوخت کمتر از ۶ لیتر درصد کیلومتر (در سطح دریا) و خودروهای با فناوری نوین،

در این بند سهم یارانه پرداختی برای هریک از اهداف ذکر شده تعیین نشده است و نیز مشخص نیست که چه میزان از این یارانه بصورت کمک بلاعوض و چه مقدار آن بصورت کمک سود تسهیلات پرداخت خواهد شد. همچنین مقدار تخفیف سود بازرگانی واردات خودرو تعیین نشده است. پیشنهاد می‌شود این موارد جهت تعیین میزان یارانه در بودجه و نیز هدفمند کردن آن مشخص گردد.

تبصره «۱۳» بند «ب» جزء (۲) - به منظور تحقق عدالت اجتماعی و دستیابی به توسعه شهری و برای حفظ محیط‌زیست و در راستای تحقق احکام مندرج در برنامه چهارم توسعه به دولت اجازه داده می‌شود برای توسعه حمل و نقل عمومی (حمل و نقل ریلی شهری، ناوگان اتوبوسرانی و تاکسیرانی شهری) و خارج کردن خودروهای فرسوده از چرخه حمل و نقل در سال ۱۳۸۶ معادل ارزی مبلغ سی و پنج هزار و ششصد میلیارد (۳۵,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از طریق تسهیلات مالی خارجی در چارچوب بند (ج) تبصره «۲» و مبلغ سه هزار و پانصد و هفتاد میلیارد (۳,۵۷۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف‌های ۵۰۳۸۲۵ و ۵۰۳۸۲۶ قسمت چهارم این قانون تأمین و برای اقدامات موضوع این تبصره اختصاص دهد.

- تأمین بخشی از سود و کارمزد تسهیلات بانکی و یا کمک بلاعوض برای افزایش ناوگان حمل و نقل عمومی، خودروهای جمعی متوسط (مینی بوس، میدی بوس) و خودروهای جمعی بزرگ با اولویت بخش تعاونی و خصوصی،

- پرداخت بخشی از سود و کارمزد تسهیلات بانکی برای توسعه توقفگاه‌های طبقاتی با

اولویت استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی،

در این بند میزان یارانه پرداختی به تفکیک اهداف تعیین نشده است و نیز مشخص نیست که چه بخشی از این یارانه بصورت کمک بلاعوض و چه درصدی بصورت کمک سود تسهیلات پرداخت خواهد شد.

در جدول ۱ میزان آن بخش از یارانه‌های سود تسهیلات که در قالب تبصره‌های بودجه تصریح مالی مشخص و معین دارند آمده است.

جدول ۱. یارانه سود تسهیلات که در لایحه بودجه ۱۳۸۶ تصریح مالی معین و سقف مشخص دارند

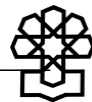
(ارقام به میلیارد ریال)

نوع یارانه	عنوان تبصره	ردیف	مبلغ
یارانه سود تسهیلات دارای تصریح مالی معین	وجوه اداره شده برای اجرای طرحهای تولیدی اشتغالزا	۵۰۳۶۱۰	۱۰۰۱۴۰*
	کمک یارانه سود بانکی یا وجوه اداره شده برای سازندگان واحدهای استیجاری	منابع درآمدی دستگاه‌های اجرایی زیربسط	۲۰۰
	مابه‌التفاوت سود بانکی به خانواده‌های دارای سرپرست زندانی	۵۰۳۶۱۰	۵۰
	کمک به حمل و نقل عمومی و ساماندهی حمل و نقل درون شهری	(۵۰۳۸۲۶) - (۵۰۳۸۲۵)	۳۱۰۰
	تأمین بخشی از سود بانکی برای کمک به اقشار کم درآمد	۶۰۱۱۰۵	۴۱۰۰
	تأمین بخشی از سود تسهیلات برای تأمین مسکن اقشار روستائیان	۶۰۱۱۰۴	۲۲۳۰
جمع	-	-	۱۹۸۲۰

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور

* اصل این مبلغ ۱۱,۳۹۰ میلیارد ریال بوده است که معادل ۱۲۰۰ میلیارد ریال آن به صورت وام در اختیار صندوق رفاه دانشجویان قرار می‌گیرد و لذا رقم اخیرالذکر از آن کسر شده است.

با نگاهی به جدول ۱ مشاهده می‌شود که تنها در بخش اندکی از تبصره‌ها، یارانه‌های پرداختی از طریق سود تسهیلات دارای مبلغ مشخص می‌باشند. در حالی که در اکثر آنها میزان یارانه پرداختی و نیز سهم گروه‌های هدف تعیین نشده است. بنابراین مشخص بودن این موارد و نیز تعیین سهم گروه‌های هدف از یارانه پرداختی می‌تواند در شفافیت بودجه و همچنین هدفمند کردن یارانه‌ها موثر واقع شود.

۲. یارانه مسکن

در لایحه بودجه ۱۳۸۶ کل کشور جهت کمک به تأمین مسکن افراد جامعه به خصوص برای اقشار محروم و کم درآمد یارانه مسکن به شکل‌های مختلف در قالب تبصره‌های بودجه به اقشار مختلف اختصاص یافته است که در ذیل به بررسی آن‌ها پرداخته می‌شود.

تبصره «۶» بند «د» جزء (۱-۲) - وزارت مسکن و شهرسازی به منظور کاهش قیمت واحدهای مسکونی موظف است زمین مناسب را به صورت اجاره بلند مدت تا مدت نود و نه (۹۹) ساله در چارچوب حق بهره‌برداری از زمین به اعضای واجد شرایط تعاونی‌ها و افراد واجد شرایط واگذار نماید. اجاره زمین در شهرهای یک میلیون نفر جمعیت کسری از قیمت منطقه‌ای و در شهرهای بالای یک میلیون نفر صرفاً در شهرک‌های اقماری مضرری از قیمت‌های منطقه‌ای می‌باشد.

تبصره «۶» بند «د» جزء (۳-۵) - در اجرای قانون جامع حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶، به سازمان بهزیستی کشور و بهزیستی استان‌ها اجازه داده می‌شود تا سه درصد (۳٪) از اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود را در ساخت مسکن مورد نیاز معلولان با مؤسسات خیریه و خیرین مسکن‌ساز مشارکت نمایند و حداکثر پنجاه درصد (۵۰٪) از هزینه ساخت واحدهای مسکونی فوق‌الذکر را به صورت کمک به مؤسسات خیریه و خیرین مسکن‌ساز پرداخت نمایند.

تبصره «۶» بند «د» جزء (۱-۵) - وزارت مسکن شهرسازی موظف است نسبت به تأمین مسکن جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر، آزادگان و خانواده معظم شهدا (پدر، مادر، فرزندان و همسر شهید)، با تحویل زمین بر مبنای قیمت منطقه‌ای با هماهنگی بنیاد شهید و امور ایثارگران و با استفاده از تسهیلات این بند، اقدام نماید. افراد مشمول این بند از پرداخت هزینه‌های آماده‌سازی زمین معاف بوده و هزینه‌های مربوط از محل طرح شماره ۴۰۹۰۷۰۱۵ تأمین خواهد شد. افراد یاد شده برای یک بار از پرداخت کلیه عوارض شهرداری و هزینه‌های صدور پروانه ساخت تا یکصد (۱۰۰) متر مربع بنای مفید معاف هستند.

تبصره «۶» بند «د» جزء (۱-۶) - از شرکت‌ها و مؤسسات غیردولتی تولید انبوه مسکن که با فناوری روز، صرفه‌جویی در مصالح، استفاده از مصالح نوین، بهینه‌سازی مصرف سوخت، با

رعایت الگوی مصرف مسکن و مقررات ملی ساختمان اقدام به تولید مسکن می‌نمایند، به دو صورت زیر حمایت می‌شود:

- ۱- معافیت از مالیات اولین نقل و انتقال در مجموعه‌هایی که الگوی مسکن رعایت می‌شوند،
  - ۲- ارایه تسهیلات ارزان قیمت ساخت متناسب با معکوس زیربنا.
- در قسمت ۲ این بند منظور از ارزان قیمت بودن تسهیلات مشخص نیست. بنابراین بهتر است قیمت این تسهیلات جهت تعیین میزان یارانه بودجه مشخص گردد.

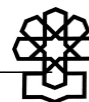
تبصره «۶» بند «د» جزء (۶-۲)- به منظور حمایت از آن دسته از سازندگان مسکن یا تولیدکنندگان مصالح ساختمانی که از فناوری‌های نوینی استفاده می‌کنند که باعث صرفه‌جویی‌های مناسب در احداث و بهره‌برداری ساختمان می‌شود، اجازه داده می‌شود تا معادل ارزی هشت هزار و نهصد میلیارد (۸,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از طریق تسهیلات مالی خارجی در چارچوب قانون استفاده از منابع مالی خارجی، مصوب ۱۳۸۴/۸/۲۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام و بند «ج» تبصره ۲ این قانون استفاده نمایند. تسهیلات موضوع این بند تا هشتاد درصد (۸۰٪) سرمایه مورد نیاز، با تأیید مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن و با معرفی وزارت مسکن و شهرسازی پرداخت می‌شود. واردکنندگان ماشین‌آلات و تجهیزات این فناوری‌ها، از تخفیف در سود بازرگانی برخوردار می‌شوند.

در این بند بهتر است میزان تخفیف در نظر گرفته شده برای واردکنندگان ماشین‌آلات و تجهیزات با فناوری‌های ذکر شده تعیین گردد.

تبصره «۱۴» بند «ط»- وزارت مسکن و شهرسازی موظف است برای کمک به احداث بیمارستان توسط بخش غیر دولتی در کلیه شهرها به جز شهرهای مرکز استان (مرکز استان‌های مناطق محروم از این امر مستثنی هستند) زمین رایگان در مناطقی که امکان آن وجود داشته باشد در اختیار آنها قرار دهد.

تبصره «۱۹» بند «د»- در اجرای قانون جامع حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ به سازمان بهزیستی کشور و بهزیستی استان‌ها اجازه داده می‌شود تا سه درصد (۳٪) از اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود را در ساخت مسکن مورد نیاز معلولان با مؤسسات خیریه مشارکت نمایند و حداکثر پنجاه درصد (۵۰٪) از هزینه ساخت واحدهای مسکونی فوق‌الذکر را به آن مؤسسات پرداخت نمایند.

مفاد این بند تکراری بوده و در تبصره «۶» بند «۱» جزء (۳-۵) آمده است.

۳. یارانه واردات بنزین

تبصره «۱۱» بند «ج» جزء (۷) - به شرکت ملی نفت ایران اجازه داده می‌شود در مقابل صادرات نفت خام و معاوضه آن حداکثر تا سقف یارانه مندرج در قانون بودجه کل کشور حداکثر تا معادل ارزی مبلغ سی و سه هزار و هشتصد و بیست میلیارد (۳۳,۸۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال نسبت به واردات بنزین و نفت گاز مورد نیاز کشور اقدام کند منابع و مصارف این جزء در ردیف‌های ۲۱۰۱۰۳ و ۵۰۳۷۴۸ منظور در قسمت‌های سوم و چهارم این قانون به صورت جمعی - خرجی منظور می‌شود.

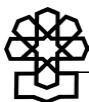
از میزان ۳۳,۸۲۰,۰۰۰ میلیون ریال واردات نفت و گاز به میزان ۲۲,۲۵۰,۰۰۰ میلیون ریال معادل ۲۵۰۰ میلیون دلار بابت واردات بنزین و ۱۱,۵۷۰,۰۰۰ میلیون ریال معادل ۱۳۰۰ میلیون دلار بابت واردات نفت و گاز هزینه خواهد شد. براساس قیمت بین‌المللی بنزین اگر ارزش هر لیتر بنزین به ازای هر دلار معادل ۸۹۰۰ ریال را ۳۴۹۰ ریال در نظر بگیریم. یارانه هر لیتر بنزین از مابه‌التفاوت قیمت فروش در ایران و قیمت بین‌المللی محاسبه می‌شود که رقمی در حدود ۲۶۹۰ ریال برای هر لیتر بنزین است.

از آنجا که هر تن متریک بنزین معادل ۸/۵ بشکه (۱۳۵۱/۵ لیتر) می‌باشد بنابراین با توجه به قیمت FOB خلیج فارس، هر (۱۳۵۱/۵ لیتر) برابر ۵۳۰ دلار است.^۱ حال با توجه به قیمت هر دلار معادل ۸۹۰۰ ریال، قیمت هر لیتر بنزین وارداتی برابر ۳۴۹۰ ریال^۲ می‌شود. به این ترتیب با اختصاص ۲۲,۲۵۰,۰۰۰ میلیون ریال بابت واردات بنزین می‌توان به میزان ۶,۳۷۵,۰۰۰,۰۰۰ لیتر بنزین وارد کشور کرد که با توجه به مابه‌التفاوت قیمت هر لیتر بنزین ۳۴۹۰ ریال در سطح بین‌المللی و قیمت هر لیتر بنزین ۸۰۰ ریال در داخل کشور مشاهده می‌شود که میزان یارانه پرداخت شده بابت بنزین وارداتی برابر ۱۷۱۴۸۷۵۰ میلیون ریال خواهد شد.

به‌طور کلی با توجه به مصرف بنزین در ایران که حدود ۲۵ میلیارد لیتر در سال می‌باشد. یارانه حاصله حدود ۶۷۲۵۰ میلیارد ریال خواهد شد. که از این میزان یارانه، بیش‌تر اقشار مرفه جامعه منتفع می‌گردند. (هر چند که دهک‌های پایین درآمدی نیز به لحاظ پائین بودن قیمت خدمات حمل و نقل عمومی که منبعث از حامل‌های انرژی ارزان قیمت در ایران می‌باشد، به نوعی از این یارانه استفاده می‌کنند).

۱. وزارت نفت، معاونت امور برنامه‌ریزی (استعلام)، شهریور ۱۳۸۵.

۲. طبیعی است که مفروض دانستن قیمت هر تن متریک بنزین معادل ۵۳۰ دلار (و قیمت هر لیتر ۳۴۹۰ لیتر) با توجه به مفروضات قطعی در زمان تهیه و تدوین نگارش این گزارش بوده و برای سال آینده باید فقط به‌عنوان «پیش‌بینی» تلقی شود.

جدول ۲. مقایسه میزان واردات بنزین در قانون بودجه سال ۱۳۸۵ و لایحه بودجه سال ۱۳۸۶

(ارقام به میلیون دلار- درصد)

عنوان	مصوب و متمم ۱۳۸۵	۱۳۸۶	نرخ رشد
واردات بنزین	۵,۰۰۰	۱۲,۵۰۰	-۵۰

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۸۵ و لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور.

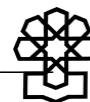
در جدول ۲ مشاهده می‌شود که در قالب بودجه مصوب و متمم آن در سال ۱۳۸۵، بالغ بر ۵ میلیارد دلار برای واردات بنزین هزینه شده است.

این رقم در مقایسه با ۲۵۰۰ میلیون دلار بودجه اختصاص یافته برای واردات بنزین در سال ۱۳۸۶ نشان‌دهنده کاهش این بودجه به میزان ۵۰ درصد در سال ۱۳۸۶ می‌باشد که با در نظر گرفتن سطح تقاضا برای بنزین در کشور به دنبال افزایش تولیدات خودرو، این رقم بسیار کم می‌باشد. مگر آنکه حقیقتاً دولت در نظر داشته باشد که نظام سهمیه‌بندی تولید بنزین داخلی را به همراه تعیین یک قیمت هدف برای بنزین وارداتی اعمال نماید تا از تخصیص مصارف ارزی و یا فروش نفت خام بصورت جمعی- خرجی رهایی یابد.

۴. یارانه کالاهای اساسی

در جدول ۳ میزان یارانه کالاهای اساسی در قانون بودجه سال ۱۳۸۵ و لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ مقایسه شده اند که در این مقایسه مشاهده می‌شود که یارانه گندم در لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کاهش یافته است و یارانه دارو و شیر خشک و همچنین یارانه تنظیم بازار نیز در سال ۱۳۸۶ نسبت به سال ۱۳۸۵ کاهش نشان می‌دهد. اما یارانه کالابرگ اقشار محروم و نیز یارانه مابه‌التفاوت قیمت کالا در لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است.

۱. از رقم ۲۳,۸۲۰ میلیارد ریال اعتبار ردیف ۵۰۲۷۴۸ (موضوع تبصره ۱۱- بند ج) - جزء (۷) لایحه بودجه ۱۳۸۶، معادل ۲۲,۲۵۰ میلیارد ریال آن برای واردات بنزین و با مفروض دانستن نرخ ارز مورد محاسبه در لایحه بودجه ۱۳۸۶ (معادل ۸۹۰۰ ریال) بالغ بر ۲,۵۰۰ میلیون دلار تعیین شده است.

جدول ۳. مقایسه یارانه کالاهای اساسی در قانون بودجه ۱۳۸۵ و لایحه بودجه ۱۳۸۶

(ارقام میلیارد ریال - درصد)

نرخ رشد (درصد)	۱۳۸۶	۱۳۸۵	ردیف	نوع یارانه
-۲	۲۵,۰۶۲	۲۵,۸۷۰	۵۰۳۰۱۹	یارانه آرد-بند (الف) تبصره ۱۵
-۱۱/۹	۱,۹۷۷/۳	۲,۲۴۴	۵۰۳۷۸۸	یارانه دارو و شیر خشک-بند(ر)تبصره ۱۴
-	۱۵۰	-	۵۰۳۹۳۰	یارانه شیر خشک و داروهای بهداشتی، متابولیک و اورژانسی
۹	۱۳,۳۸۵/۷	۱۲,۲۶۷/۹	۵۰۳۶۵۹	یارانه کالاهای کالابری و غیرکالابری اقشار محروم و مستضعف
۱۶/۵	۲,۷۰۴	۲,۳۲۰	۵۰۳۵۷۳	یارانه مابه‌التفاوت قیمت کالای تعیین شده و تکلیف شده
-	-	۲,۳۵۵/۴	۵۰۳۰۲۸	یارانه تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان مشمول
-۲۵	۲,۴۲۵	۳,۲۶۷/۲	۵۰۳۶۱۱	یارانه تنظیم بازار و ایفای تعهدات خاص
-۴/۱	۴۵,۷۰۴	۴۸,۳۲۴/۵	-	جمع

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور و لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور.

به طور کلی در مجموع یارانه کالاهای اساسی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ با رقم ۴۵,۷۰۴ میلیارد ریال در مقایسه با یارانه کالاهای اساسی در قانون بودجه سال ۱۳۸۵ با رقم ۴۸,۳۲۴/۵ میلیارد ریال از رشد ۴/۱- درصدی برخوردار است.

تبصره «۳» بند «د»- به منظور تشویق بخش غیردولتی به ایجاد انبارها و سیلوهای گندم، وزارت بازرگانی مجاز است به ازای هر ماه نگهداری گندم توسط بخش غیردولتی، کارخانجات آردسازی و کشاورزان، تا دو درصد (۲٪) قیمت خرید تضمینی گندم سال مذکور را از محل یارانه گندم و آرد موضوع ردیف ۵۰۳۰۱۹ قسمت چهارم این قانون به‌عنوان حق انبارداری در انبار یا سیلو پرداخت نماید.

تبصره «۱۴» بند «و»- به منظور تأمین یارانه دارو و شیر خشک اعتبار ردیف‌های ۵۰۳۷۸۸ و ۵۰۳۹۳۰ جمعاً به مبلغ دو هزار و یکصد و بیست و هفت میلیارد و سیصد میلیون (۲,۱۲۷,۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال براساس پیشنهاد وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و رفاه و تأمین اجتماعی و تصویب شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی به‌عنوان یارانه دارو و شیر خشک در اختیار دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط قرار خواهد گرفت.

- مبلغ ششصد و بیست و سه هزار میلیارد (۶۲۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اعتبار در قالب ردیف ۵۰۳۹۱۷ قسمت چهارم این قانون به منظور ذخیره‌سازی استراتژیک داروهای حیاتی در اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار می‌گیرد.

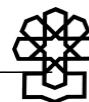
تبصره «۱۵» بند «الف»- برای خرید و تبدیل گندم به آرد و نان و تأمین یارانه آرد، اعتبار ردیف ۵۰۳۰۱۹ به مبلغ بیست و پنج هزار و شصت و دو میلیارد (۲۵,۰۶۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال براساس پیشنهاد وزارت بازرگانی و وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و تصویب شورای اقتصاد، به عنوان یارانه آرد در اختیار سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان قرار خواهد گرفت تا به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط پرداخت شود.

تبصره «۱۵» بند «الف»- وزارت بازرگانی موظف است آرد مصرفی مورد نیاز خانواده‌های تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و مراکز خیریه تحت پوشش آنان را به میزان حداقل یکصد و سی هزار تن براساس جدول توزیعی مربوط به قیمت آرد خبازی تأمین نماید.

در این بند میزان یارانه پرداختی به‌طور دقیق مشخص نشده است و نیز محل تأمین اعتبار این یارانه تعیین نشده است.

تبصره «۱۵» بند «ج»- اعتبار ردیف ۵۰۳۶۵۹ قسمت چهارم این قانون به مبلغ سیزده هزار و سیصد و هشتاد و پنج میلیارد و هفتصد میلیون (۱۳,۳۸۵,۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای تعیین و تأمین کالاهای یارانه‌ای کالابریگی و غیرکالابریگی مردم و حمایت از اقشار محروم و مستضعف و هدفمند کردن یارانه‌ها به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های بازرگانی و رفاه و تأمین اجتماعی و تصویب شورای اقتصاد به عنوان یارانه از طریق سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در اختیار دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط قرار می‌گیرد.

تبصره «۱۵» بند «د»- به منظور توسعه عدالت اجتماعی و کاهش فقر غذایی، معادل سی و پنج درصد (۳۵٪) اعتبارات پیش‌بینی شده ردیف ۵۰۳۶۵۹ قسمت چهارم این قانون به منظور افزایش یارانه مواد غذایی خانواده‌های کم‌درآمد، زنان و کودکان بی‌سرپرست، مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و همچنین جمعیت ساکن در مناطق کمتر توسعه یافته اختصاص می‌یابد.

در خصوص این بند پیشنهاد می‌شود، با توجه به اینکه گروه‌های هدف در این بند اقتشار محروم و مستضعف می‌باشند، میزان یارانه پرداختی در این بند به یارانه تبصره ۱۵ بند (ج) اضافه گردد.

۵. یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی

تبصره «۱۵» بند «ه»- به منظور تأمین یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی، اعتبار ردیف ۵۰۳۰۲۱ به مبلغ هشت هزار و ششصد و هشتاد و یک میلیارد (۸,۶۸۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال براساس پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب شورای اقتصاد در اختیار دستگاه‌های اجرایی ذیربط قرار خواهد گرفت.

به ازای حذف یارانه کودهای شیمیایی، سموم دفع آفات نباتی، اسیدفسفریک و خاک فسفات، بخشی از اعتبار موضوع این بند، بابت جبران اثرات افزایش قیمت خرید تضمینی محصولات اساسی زراعی و توسعه استفاده از مواد بیولوژیک و همچنین اجرای طرح‌های زیربنایی عملیات آب و خاک و آبخیزداری با تصویب شورای اقتصاد اختصاص می‌یابد.

هر چند در قسمت آخر این بند محل اعتبار و میزان یارانه پرداختی بابت جبران آثار افزایش قیمت خرید تضمینی محصولات اساسی، زراعی و غیره تعیین نشده است. لیکن تشخیص آن برای سیاستگذاری در اختیار دستگاه‌های اجرایی ذیربط قرار داده شده است.

جدول ۴ حاکی از آن است که میزان یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ در مقایسه با این رقم در قانون بودجه سال ۱۳۸۵ رشدی منفی و معادل (۸/۶٪) داشته است. و علت آن حذف یارانه کود شیمیایی، سموم دفع آفات نباتی، اسید فسفریک و خاک فسفات می‌باشد که بجای آن سیاست‌های جبرانی اثربخش‌تری از جمله: جبران اثرات افزایش قیمت خرید تضمینی محصولات اساسی زراعی و توسعه استفاده از مواد بیولوژیک و همچنین اجرای طرح‌های زیربنایی عملیات آب و خاک و آبخیزداری (تبصره ۱۵ بند «ه») تجویز گردیده است.

جدول ۴. مقایسه یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی در قانون بودجه ۱۳۸۵ و لایحه بودجه ۱۳۸۶

(ارقام به میلیارد ریال - درصد)

نرخ رشد	۱۳۸۶	۱۳۸۵	ردیف	نوع یارانه
-۸/۶	۸۶۸۱	۹۵۰۰	۵۰۳۰۲۱	یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی
-۵/۲	۸۰۹/۵	۸۵۴	۵۰۳۲۸۱	جبران ضرر و زیان خرید تضمینی دانه‌های روغنی

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۸۵ و لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور

۶. سایر یارانه‌ها

سایر یارانه‌هایی را که در لایحه بودجه ۱۳۸۶ کل کشور در قالب تبصره‌ها جهت پرداخت به گروه‌های مختلف آمده است در ذیل مورد بررسی قرار گرفته است:

تبصره ۳- بند (ج)- دولت می‌تواند برای حل مشکل چایکاران، برگ سبز چای را به نرخ تضمینی که از طرف شورای اقتصاد تعیین می‌شود خریداری نماید.

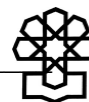
در این بند میزان سقف یارانه و محل تأمین اعتبار آن به‌طور دقیق مشخص نیست.

تبصره «۱۱» بند «د»- شرکت ملی گاز ایران و شرکت‌های توزیع گاز استانی موظفند تا سقف ششصد میلیارد (۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع داخلی خود را در روستاهایی که حداکثر تا فاصله پنج کیلومتری از خطوط انتقال قرار دارند، بدون اخذ خودیاری هزینه کنند. مبالغ خودیاری در آن دسته از روستاهایی که قبلاً به شرکت‌های گازرسانی پرداخت و هنوز تسویه نشده است نیز از حق انشعاب آنان کسر خواهد شد.

تبصره «۱۱» بند «و» جزء (۳)- در اجرای بند «الف» ماده (۱۲۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، تنفیذی در ماده (۲۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به منظور استفاده بهینه از گاز و فرآورده‌های نفتی و انرژی الکتریکی و حفاظت از سفره‌های آب زیرزمینی، وزارت نفت و وزارت نیرو موظفند نرخ مخفف انرژی کشاورزی را برای مشترکینی که از روش‌های نوین آبیاری (قطره‌ای، بارانی) استفاده می‌نمایند، اعمال نمایند.

در این بند میزان یارانه پرداختی از طریق اعمال نرخ مخفف انرژی برای کشاورزان مشخص نمی‌باشد، لذا امکان تهیه فهرست جامع و شفاف از کل یارانه‌ها فراهم نمی‌باشد. و از این جهت حقیقتاً علی‌رغم این‌که سیاست‌های حمایتی دولت بسیار گسترده می‌باشد، مع الوصف بودجه‌های سالانه دولت شفافیت لازم در ارائه این حجم عظیم یارانه‌های پنهان را ندارد.

تبصره «۱۳» بند «ب» جزء (۱)- به منظور تحقق عدالت اجتماعی و دستیابی به توسعه شهری و برای حفظ محیط‌زیست و در راستای تحقق احکام مندرج در برنامه چهارم توسعه به دولت اجازه داده می‌شود برای توسعه حمل و نقل عمومی (حمل و نقل ریلی شهری، ناوگان اتوبوسرانی و

تاکسیرانی شهری) و خارج کردن خودروهای فرسوده از چرخه حمل و نقل در سال ۱۳۸۶ معادل ارزی مبلغ سی و پنج هزار و ششصد میلیارد (۳۵,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از طریق تسهیلات مالی خارجی در چارچوب بند (ج) تبصره (۲) و مبلغ سه هزار و پانصد و هفتاد میلیارد (۳,۵۷۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف‌های ۵۰۳۸۲۵ و ۵۰۳۸۲۶ قسمت چهارم این قانون تأمین و برای اقدامات موضوع این تبصره اختصاص دهد.

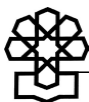
- ایجاد جایگاه‌های گاز طبیعی فشرده با توزیع مناسب و در چارچوب یک طرح جامع و پرداخت بخشی از هزینه‌های ساخت و تجهیز این جایگاه‌ها به صورت بلاعوض،
در این بند سقفی برای پرداخت یارانه به صورت بلاعوض در نظر گرفته نشده است و مشخص نیست که چه بخشی از هزینه‌های ساخت از محل این یارانه تأمین خواهد شد.

تبصره «۱۳» بند «د» - شرکت ملی نفت ایران مکلف است تا پایان سال ۱۳۸۶ در ازای تولید هر دستگاه خودروی دوگانه سوز و یا تبدیل هر دستگاه خودروی بنزینی به دوگانه سوز متناسب با هزینه‌های متعلقه، حداکثر تا مبلغ هفت میلیون (۷,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای هر دستگاه خودرو از محل منابع داخلی خود به صورت کمک بلاعوض در اختیار کارخانه‌های خودروسازی و پیمانکاران مربوط قرار دهد.

در این خصوص پیشنهاد می‌شود سازمان حفاظت محیط زیست کارخانجات خودروسازی را ملزم به رعایت استانداردهای بین‌المللی نماید به علاوه لازم است این اعتبارات برای دوگانه‌سوز کردن خودروهای تولید شده قبلی نیز پرداخت گردد.

تبصره «۱۳» بند «ه» - شرکت ملی نفت ایران از محل منابع داخلی خود نسبت به احداث جایگاه‌های مورد نیاز عرضه گاز طبیعی اقدام خواهد کرد. در صورت وجود متقاضی بخش خصوصی اجازه داده می‌شود تجهیزات هر جایگاه به صورت کمک بلاعوض به متقاضی واگذار شود.

تبصره «۱۵» بند «ب» - در راستای جبران اثرات حذف تدریجی یارانه‌ها بر اقشار آسیب‌پذیر و اجرای برنامه‌های رفاه و تأمین اجتماعی، اعتبار ردیف ۵۰۳۹۳۵ قسمت چهارم این قانون تحت عنوان اعتبار هدفمند کردن یارانه‌ها و کمک به اقشار آسیب‌پذیر، به مبلغ سه هزار میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال براساس پیشنهاد وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در اختیار دستگاه‌های اجرایی ذیربط قرار می‌گیرد تا برای حمایت از اقشار آسیب‌پذیر به شرح زیر هزینه شود:

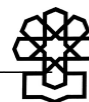

اجرای قانون حمایت از زنان و کودکان بی سرپرست - اجرای قانون حمایت از معلولین - حمایت از خانواده‌های آسیب‌دیده اجتماعی نیازمند - حمایت از خانواده‌های آسیب‌دیده حوادث و سوانح - تأمین بخشی از هزینه‌های تحصیلی و تغذیه دانش‌آموزان مناطق محروم - کاهش فقر غذایی خانواده‌های کم درآمد - حمایت از بیماران خاص و صعب‌العلاج.

تبصره «۱۷» بند «ه» - به منظور حمایت از صنعت هواپیماسازی کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۸۶ وام‌های اخذ شده توسط شرکت صنایع هواپیماسازی ایران (هسا) را به مبلغ یک هزار و بیست میلیارد (۱,۰۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال بابت اصل و سود وام‌های مزبور جزء بدهی‌های دولت لحاظ نماید.

تبصره «۱۸» بند «ب» - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است براساس آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد مشترک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و مسکن و شهرسازی تهیه و پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید، با دریافت سی درصد (۳۰٪) هزینه صدور اسناد از مالکین و تأمین هفتاد درصد (۷۰٪) از محل اعتبارات هزینه‌ای نسبت به صدور اسناد مالکیت اراضی کشاورزی موضوع بند (ح) ماده (۱۸) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران اقدام نماید. نقل و انتقالات بعد از صدور سند مالکیت، مشمول مفاد این بند نمی‌باشد.

تبصره «۱۹» بند «م» - به منظور تسهیل در واگذاری انشعاب آب، دفع فاضلاب، برق و گاز به شرکت‌های ذی‌ربط اجازه داده می‌شود تا براساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید، با درخواست متقاضیان نسبت به واگذاری اقساطی انشعاب حداکثر تا سه سال بدون محاسبه سود و کارمزد، اقدام نمایند.

جدول ۵. سیمای یارانه‌هایی که در لایحه بودجه ۱۳۸۶ از محل منابع عمومی تصریح مالی معین و مشخص دارند**
(اعم از یارانه در مجموع اعتبارات هزینه‌ای و خارج از اعتبارات هزینه‌ای) (ارقام به میلیارد ریال)

عنوان یارانه	موضوع	ردیف	مبلغ	جمع
سود تسهیلات ^(۱)	وجوه اداره شده برای اجرای طرح‌های تولیدی اشتغالزا	۵۰۳۶۱۰	۱۰٫۱۴۰	۱۹٫۸۲۰
	کمک یارانه سود بانکی یا وجوه اداره شده برای سازندگان واحدهای مسکونی استیجاری	منابع داخلی دستگاه اجرایی ذیربط	۲۰۰	
	مابه‌التفاوت سود بانکی به خانواده‌های دارای سرپرست زندانی	۵۰۳۶۱۰	۵۰	
	کمک به حمل و نقل عمومی و ساماندهی حمل و نقل درون شهری	(۵۰۳۸۲۵)	۳٫۱۰۰	
	تأمین بخشی از سود بانکی برای کمک به اقشار کم درآمد	۶۰۱۱۰۵	۴٫۱۰۰	
	تأمین بخشی از سود تسهیلات برای تأمین مسکن اقشار کم درآمد	۶۰۱۱۰۴	۲٫۲۳۰	
واردات بنزین و نفت گاز ^۲	تبصره ۱۱- بند (ج) - جزء (۷)	۵۰۳۷۴۸	۲۳٫۸۲۰	۲۳٫۸۲۰
کالاهای اساسی ^(۳)	یارانه آرد-بند (الف) تبصره ۱۵	۵۰۳۰۱۹	۲۵٫۰۶۲	۴۵٫۷۰۴
	یارانه دارو و شیر خشک-بند (ر) تبصره ۱۴	۵۰۳۷۸۸	۱٫۹۷۷/۳	
	یارانه شیر خشک و داروهای بهداشتی، متابولیک و اورژانسی	۵۰۳۹۳۰	۱۵۰	
	یارانه کالاهای کالابری و غیرکالابری اقشار محروم و مستضعف	۵۰۳۶۵۹	۱۳٫۳۸۵/۷	
	یارانه مابه‌التفاوت قیمت کالای تعیین شده و تکلیف شده	۵۰۳۵۷۳	۲٫۷۰۴	
	یارانه تنظیم بازار و ایفای تعهدات خاص	۵۰۳۶۱۱	۲٫۴۲۵	
یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید	یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی	۵۰۳۰۲۱	۸٫۶۸۱	۹٫۴۹۰/۵
	جبران ضرر و زیان خرید تضمینی دانه‌های روغنی	۵۰۳۲۸۱	۸۰۹/۵	
کمک زیان شرکت‌های دولتی زیان‌ده	کمک زیان شرکت‌های دولتی زیان‌ده	پیوست (۲) لایحه بودجه ۱۳۸۶	۵٫۹۰۲	۵٫۹۰۲
پرداخت بدهی (کمک زیان)	کمک زیان شرکت صنایع هواپیماسازی ایران (هسا)- منظور نمودن بدهی این شرکت به عنوان بدهی دولتی	تبصره ۱۷- بند (ه)	۱٫۰۲۰	۱٫۰۲۰
سایر یارانه	جبران اثرات تدریجی حذف یارانه‌ها و کمک به اقشار آسیب‌پذیر	۵۰۳۹۳۵	۳٫۰۰۰	۳٫۰۰۰
جمع	-	-	۱۱۸٫۷۵۶	۱۱۸٫۷۵۶

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور.

** قابل ذکر است که این جدول مجموع یارانه‌ها را به‌طور اعم (یارانه در مجموع اعتبارات هزینه‌ای) و یارانه در خارج از چارچوب اعتبارات هزینه‌ای موردنظر قرار داده است مثل واردات بنزین.

۱. مستخرج از جدول ۱ همین گزارش.

۲. مستخرج از جدول ۲ همین گزارش (از رقم ۳۳٫۸۲۰ میلیارد ریال این ردیف معادل ۲۲٫۲۵۰ و ۱۱٫۵۷۰ میلیارد ریال به ترتیب برای واردات بنزین و نفت و گاز می‌باشد).

۳. مستخرج از جدول ۳ همین گزارش.

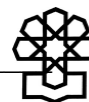

جدول ۶. سیمای یارانه‌هایی که در قانون بودجه ۱۳۸۵ از محل منابع عمومی تصریح مالی معین و مشخص دارند**
(اعم از یارانه در مجموع اعتبارات هزینه‌ای و خارج از اعتبارات هزینه‌ای) (ارقام به میلیارد ریال)

عنوان یارانه	موضوع	ردیف	مبلغ	جمع
یارانه سود تسهیلات دارای تصریح مالی معین	کمک سود تسهیلات به سرمایه‌گذاری‌های اشتغالزا و زودبازده	۵۰۳۶۱۰	۱۲۲۵۰۰	۱۴۲۷۹۹/۶
	کمک سود تسهیلات به خانواده‌های زندانیان	۵۰۳۶۱۰	۵۰	
	پرداخت تسهیلات (کارمزد ۴٪) به ۵۰۰۰۰ نفر از جانبازان و خانواده‌های شهدا	-	۶۶۰	
	کمک سود تسهیلات مسکن به سازندگان غیر دولتی	۴۰۹۰۶۰۱۱	۳۰۰	
	کمک به تأمین مسکن متخصصین پزشکی و اعضای هیأت علمی شاغل در بیمارستانها	۵۰۳۸۰۹	۲۰۰	
	کمک سود تسهیلات برای کاهش شدت انرژی	۴۰۶۱۸۰۰۵	۱۶۴/۶	
	کمک سود تسهیلات برای بهینه‌سازی مصرف انرژی	۵۰۳۸۲۴	۵۰	
	کمک سود تسهیلات برای جایگزینی خودروهای فرسوده	-	۸۷۵	
واردات بنزین	تبصره ۱۱- بند (د)	۵۰۳۷۴۸	۴۵۲۷۷۵	۴۵۲۷۵۵
کالاهای اساسی	یارانه آرد	۵۰۳۰۱۹	۲۵۲۸۷۰	۴۸۲۳۲۴/۵
	یارانه دارو و شیر خشک	۵۰۳۷۸۸	۲۲۲۴۴	
	کالابریگ اقشار محروم و مستضعف	۵۰۳۶۵۹	۱۲۲۶۷/۹	
	یارانه مابه‌التفاوت قیمت کالای تعیین شده و تکلیف شده	۵۰۳۵۷۳	۲۲۳۲۰	
	یارانه تنظیم بازار و ایفای تعهدات خاص	۵۰۳۶۱۱	۳۲۶۷/۳	
	یارانه مصرف کنندگان و تولیدکنندگان مشمول	۵۰۳۰۲۸	۲۳۵۵/۴	
یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی	یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی	۵۰۳۰۲۱	۹۲۵۰۰	۱۰۲۳۵۴
	جبران ضرر و زیان خرید تضمینی دانه‌های روغنی	۵۰۳۲۸۷	۸۵۴	
کمک زیان شرکتهای دولتی زیان‌ده	کمک زیان شرکتهای دولتی زیان‌ده	پیوست (۲) قانون بودجه ۱۳۸۵	۴۲۱۷۰	۴۲۱۷۰
سایر یارانه‌ها	کمک به خودروسازان برای دوگانه سوز کردن خودروهای تولیدی	-	۲۲۵۰۰	۲۲۵۰۰
جمع	-	-	۱۲۵۲۹۲۳/۱	۱۲۵۲۹۲۳/۱

ماخذ: قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور

** توجه مهم: این جدول مجموعه یارانه‌ها را به‌طور اعم (یارانه‌ها در مجموعه اعتبارات هزینه‌ای) و (یارانه‌ها در خارج از چارچوب اعتبارات هزینه‌ای بودجه عمومی دولت مثل واردات بنزین) مورد توجه قرار داده است.

پیشنهادها

با نگاهی به تبصره‌های لایحه بودجه ۱۳۸۶ کل کشور و بررسی یارانه‌های پرداختی به اشکال گوناگون در این لایحه می‌توان پیشنهادهای در خصوص بهبود پرداخت یارانه‌ها در قالب تبصره‌های بودجه مطرح نمود. اهم این پیشنهادها به شرح ذیل می‌باشد.

۱. در برخی از تبصره‌های بودجه سقفی برای میزان یارانه پرداختی تعیین نشده است. بنابراین به نظر می‌رسد برای تعیین میزان یارانه پرداختی به گروه‌های مختلف این سقف‌ها مشخص گردد.

۲. مشخص بودن محل تأمین اعتبار یارانه در تبصره‌های بودجه ضروری است با این حال در لایحه بودجه ۱۳۸۶ مشاهده می‌شود که محل تأمین اعتبار برخی یارانه‌ها مشخص نیست.

۳. با توجه به این که هدف از پرداخت یارانه کمک به گروه‌های هدف می‌باشد بنابراین بهتر است که جهت هدفمند کردن یارانه‌ها اولاً گروه‌های هدف به‌طور دقیق مشخص شوند ثانیاً سهم هر گروه از میزان یارانه پرداختی تعیین گردد. که این امر در برخی تبصره‌های لایحه بودجه ۱۳۸۶ در نظر گرفته نشده است.

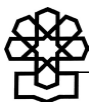
۴. در لایحه بودجه ۱۳۸۶ مشاهده می‌گردد در برخی از تبصره‌ها که درخصوص تخصیص یارانه به گروه‌های مختلف مطرح شده است از نظر گروه‌های هدف با یکدیگر همپوشانی دارند که در این مورد به نظر می‌رسد یارانه این تبصره‌ها به‌صورت یکجا و هماهنگ در نظر گرفته شود.

۵. عناوین مبهم مانند (ارائه تسهیلات ارزان قیمت) در تبصره‌های لایحه بودجه ۱۳۸۶ آمده است که این باید ابهامات جهت اعطای بهتر و مؤثرتر یارانه به گروه‌های هدف برطرف شود. بطوری که قیمت این تسهیلات در تبصره‌ها تعیین گردد.

۶. با توجه به این‌که اقشار فقیر و مستضعف جامعه در وضعیت بهداشت و تغذیه نامناسب‌تری نسبت به گروه‌های مرفه جامعه قرار دارند (در خصوص اعطای یارانه کالاهای اساسی (به‌خصوص دارو و شیر خشک) که در لایحه بودجه ۱۳۸۶ نسبت به قانون بودجه ۱۳۸۵ میزان آن کاهش یافته و از رشدی منفی برخوردار است) بنابراین با توجه به موارد مذکور پیشنهاد می‌شود میزان این‌گونه یارانه‌ها افزایش یابد، مگر آن‌که تولید داخلی اقلام دارویی و شیر خشک افزایش داشته و بر این اساس یارانه آنها کاهش یافته باشد.

۷. در لایحه بودجه ۱۳۸۶ مشاهده می‌شود که یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی کاهش یافته است. که به نظر می‌رسد با توجه به عدم امکان دسترسی آسان کشاورزان به وام و اعتبارات بانکی بهتر است میزان این یارانه افزایش یابد.

۸. در برخی از تبصره‌های لایحه بودجه ۱۳۸۶ معافیت‌ها و تخفیف‌هایی برای گروه‌های خاص در نظر گرفته شده است که بهتر است برای شفاف‌تر شدن میزان یارانه بودجه، معادل ریالی این

معافیت‌ها و تخفیف‌ها در لایحه بودجه منظور شود تا به گروه‌های هدف پرداخت گردد.

نتیجه‌گیری

شایان ذکر است که سیمای حقیقی یارانه‌ها و چتر حمایتی دولت در زمینه یارانه‌ها به مراتب بالاتر از ارقام جدول شماره (۵) این گزارش می‌باشند.

در این گزارش، یارانه‌هایی تشریح شده است که به‌طور آشکار و واضح دارای تصریح مالی معین و مشخصی می‌باشند. اما در بسیاری از یارانه‌ها چنین تصریحی وجود ندارد. به عنوان مثال:

۱. در بسیاری از احکام و مفاد قانونی بودجه‌های سالانه دولت، از پرداخت یارانه‌هایی نام برده شده است که محاسبه یا تعیین اقلام دقیق آن‌ها بدرستی امکان پذیر نیست، اعم از آنکه از محل منابع عمومی و یا منابع غیر دولتی باشند. (براساس تبصره‌ها در بودجه سال ۱۳۸۶ به سازمانهای نظیر سازمان بازنشستگی یا سازمان تأمین اجتماعی و یا برخی از بانک‌ها که منابع مالی آنها سپرده‌گذاری‌های مردم (غیردولتی) می‌باشند تکلیف گردیده که به گروه‌های هدف مابه‌التفاوت سود تعیین شده و تکلیف شده را پرداخت نمایند).

۲. در بسیاری از دستگاههای اجرایی یارانه‌های مهمی به گروه‌های هدف پرداخت می‌شود که صرفاً در لایحه برنامه‌ها و فعالیتهای اجرایی آنان قرار داشته و صرفاً در قالب موافقت‌نامه‌های مبادله شده با سازمان مدیریت (اعم از ملی یا استانی) درج می‌گردد و امکان برآورد آن در سطح کل دستگاههای اجرایی در پهنه جغرافیایی کشور امکان پذیر نمی‌باشد.

۳. یارانه‌های پنهان حامل‌های انرژی نیز عمده‌ترین یارانه‌هایی هستند که هیچ انعکاسی در بودجه کل کشور ندارند.^۱

در نهایت نتیجه آنکه یارانه‌ها در بودجه‌های سالانه دولت به هیچ وجه شفافیت لازم را ندارند، حتی آن دسته از یارانه‌هایی که کلاً قرار است از محل منابع عمومی پرداخت شده و عملیاتی شوند. در نتیجه علیرغم چتر حمایتی فوق‌العاده گسترده دولت در زمینه یارانه‌ها نمی‌توان یک حجم حقیقی، واقعی، شفاف و مطمئن از این چتر حمایتی بدست آورد و لذا صرفاً در این گزارش، یارانه‌هایی که دارای تصریح مالی معین و مشخصی می‌باشند مورد توجه قرار گرفته‌اند.

پیشنهاد می‌شود مجلس محترم شورای اسلامی، دولت را به طراحی شفافیت تمامی یارانه‌ها بعنوان اسناد پشتیبان چتر حمایتی دولت، مکلف نماید.

۱. بر اساس یک فعالیت پژوهشی در مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی - دفتر مطالعات اقتصادی (نهایی نشده ۱۳۸۵) یارانه کل حامل‌های انرژی در سال ۱۳۸۴ صرفاً بالغ بر ۲۸/۵ میلیارد دلار می‌باشد.

شماره مسلسل: ۸۲۲۳	شناسنامه گزارش
عنوان گزارش: درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور (۲۰) بررسی یارانه‌ها	
Report Title: Study about subsidies in budget bill (Financial Year1386)	
نام دفتر: مطالعات اقتصادی تهیه و تدوین: امید عطائی ناظر علمی: بهروز تصدیقی متقاضی: کمیسیون اقتصادی ویراستار: —	
واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آن‌ها: یارانه‌ها (Sudsidies)	
منابع و مآخذ تهیه گزارش: ۱. قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور. ۲. لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور. ۳. کاربرد یارانه‌ها در اقتصاد ایران، سخنرانی دکتر جمشید پژیوان، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۵. ۴. درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور (بررسی و تحلیل یارانه‌ها)، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۴.	
تاریخ انتشار: ۱۳۸۵/۱۱/۱۹	

نمایندگان محترم می‌توانند متن PDF کلیه گزارش‌های مربوط به لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور را بر روی وب‌گاه مرکز به آدرس <http://law.majlis.ir> مشاهده کنند.